

30.08.2024

Asia: VN/25102/2023

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Kohta 1. Tässä voitte kommentoida Lupa- ja valvontavirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite 1), sen säännöskohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta Lupa- ja valvontavirastosta (liite 6) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia Lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin. Kommentit Lupa- ja valvontavirastoa koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä. Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 1? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 2.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Yleiset säännökset (1-3 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Organisaatio (4 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (5-8 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Ohjaus (9-12 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Viraston erinäisiä tehtäviä koskevat säännökset (13-16 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 6 Virkojen täyttäminen ja erityiset kelpoisuusvaatimukset (17-21 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 7 Erinäiset säännökset (22-29 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 8 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (30-36 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta

Kommenttinne asetuksesta

-

Kohta 2. Tässä voitte kommentoida elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaa lakiehdotusta (liite 2) ja sen säännöskohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta (liite 7) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin. Kommentit elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä sekä muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 2? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 3.

Ei

Luku 1 Elinvoimakeskuksia koskevat yleiset säännökset (1-5 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Elinvoimakeskusten ohjaus ja johtaminen (6-12 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Kehittämisen- ja hallintokeskusta koskevat säännökset (13-19 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Elinvoimakeskuksia sekä kehittäminen- ja hallintokeskusta koskevat erinäiset säännökset (20-25 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (27-30 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

1 § Elinvoimakeskusten nimet, toimialueet ja päätoimipaikat

Kommenttinne tästä pykälästä

-

2 § Elinvoimakeskusten organisaatio

Kommenttinne tästä pykälästä

-

3-13 § Elinvoimakeskusten toimialueet eräissä tehtävissä (keskitetyt tehtävät)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Muut mahdolliset huomiot asetuksesta

Kommenttinne

-

Kohta 3. Tässä voitte kommentoida Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite3) ja sen säännöskohtaisia perusteluja sekä sen yleisperusteluita ja muita lukuja hallituksen esityksessä liittyen Ahvenanmaan valtionvirastoon (liite 4) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotukset Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihinKommentit yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 3? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä B osuuteen.

Ei

Luku 1 Yleiset säännökset (1-4 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Ahvenanmaan valtionviraston ohjaus (5-6 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (7-11 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Erinäiset säännökset (12-14 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

B HALLITUKSEN ESITYSLUONNOSTA KOSKEVAT MUUT MAHDOLLISET HUOMIOT

Onko teillä kommentoitavaa B osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä C osuuteen.

Kyllä (vastauskenttä aukeaa, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta.

-

C HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSEN SISÄLTÄMÄT MUUT LAKIEHDOTUKSET, JOILLA TOTEUTETAAN UUDISTUKSEN EDELLYTTÄMÄT TEHTÄVÄSIIRROT LUPA- JA VALVONTAVIRASTOLLE, ELINVOIMAKESKUKSILLE, KEHITTÄMIS- JA HALLINTOKESKUKSELLE SEKÄ MUILLE VIRASTOILLE

Onko teillä kommentoitavaa C osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä D osuuteen.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Ulkoministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.1

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Oikeusministeriö, 39 lakiehdotusta, luku 7.2

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sisäministeriö, 10 lakiehdotusta, luku 7.3

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Puolustusministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.4

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Valtiovarainministeriö, 18 lakiehdotusta, luku 7.5

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Opetus- ja kulttuuriministeriö, 24 lakiehdotusta, luku 7.6

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Maa- ja metsätalousministeriö, 68 lakiehdotusta, luku 7.7

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Liikenne- ja viestintäministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 7.8

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Työ- ja elinkeinoministeriö, 31 lakiehdotusta, luku 7.9

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sosiaali- ja terveysministeriö, 52 lakiehdotusta, luku 7.10

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Ympäristöministeriö, 25 lakiehdotusta, luku 7.11

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

D TIIVISTELMÄ LAUSUNNON PÄÄHUOMIOISTA

Pyydämme esittämään lausunnon päähuomiot tässä tiivistetysti (suositus enintään 4500 merkkiä)

Tausta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi.

Esityksessä valtion aluehallintoa uudistetaan. Hyvinvointialueiden toiminnan kannalta keskeisimpiä muutoksia on aluehallintovirastojen, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) tehtävien sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen

tehtävien kokoaminen uuteen Lupa- ja valvontavirastoon. Viraston ohjausvastuu osoitetaan valtiovarainministeriölle. Virastolla on valtakunnallinen toimivalta. Uuden mallin mukaan järjestetty valtion aluehallinto käynnistää toimintansa lähtökohtaisesti vuoden 2025, mutta viimeistään vuoden 2026 alusta.

Hallitusohjelmassa on pidetty tärkeänä yhtenäistää sosiaali- ja terveystalvöiden valvontaa. Esityksen mukaisilla muutoksilla varmistetaan, että valvonta- ja

lupakäytännöt ovat yhdenvertaiset sekä julkiselle että yksityiselle palveluntuotannolle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnan yhdenmukaistamisen tulee tukea palvelujen uudistamista

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue näkee positiivisena esityksen mukaisen muutoksen, jonka tavoitteena on valtakunnallisesti yhtenäistää sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaa.

Keskeisimmät esityksestä nousevat huolenaiheet liittyvät virastojen toiminnan yhtenäistämiseen liittyvään siirtymäaikaan, valvonnan harmonisointiin ja mahdollisiin erityishaasteisiin eteläisen yhteistyöalueen osalta.

Valvontatoiminnan yhtenäistämässä tulee käydä avointa vuoropuhelua alueiden kanssa

Hyvinvointialueen kannalta uudistus on onnistunut, jos valvontaa kyetään valtakunnallisesti yhdenmukaistamaan siten, että se tukee mahdollisimman hyvin

sote-uudistuksen tavoitteita ja hyvinvointialueiden kykyä uudistua ja siirtää palvelujen painopistettä kohti perustasoa.

Hyvinvointialueiden tiedossa on tapauksia, joissa Valviran ja aluehallintovirastojen tulkinnat ovat saattaneet poiketa toisistaan, tai joissa on esiintynyt vaihtelua eri puolilla maata. Lisäksi tiedossa on tilanteita, joissa yksityisen sektorin ja julkisen sektorin palvelujen valvonnassa on mahdollisesti noudatettu eriäviä kriteerejä, tai joissa tieto ei ole kulkenut yhdenmukaista valvontaa tukevalla tavalla.

Esimerkiksi kesällä 2023 Valvira tiukensi yllättäen tulkintaansa sosiaalityön sijaiskelpoisuudesta, mikä herätti hyvinvointialueilla laajasti huolta sosiaalihuollon palvelujen toteutumisesta lakisääteisellä tavalla. Etelä-Suomen aluehallintovirasto on kuitenkin ottanut vuonna 2020 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tekemässä sosiaalityöntekijän sijaisuuden hoitoa koskevassa kantelussa kannan, joka poikkesi Valviran tulkinnasta.

Eri virastojen valvontatoimintojen yhtenäistämässä on syytä odottaa tilanteita, joissa eri virastojen väliset tai alueelliset tulkinnat lainsäädännöstä eroavat toisistaan. Mikäli tällaisissa tilanteissa nykyiset tulkinnat muuttuisivat, voisivat vaikutukset hyvinvointialueille olla merkittäviä. Hyvinvointialue edellyttää, että alueiden kanssa tulee tämänkaltaisissa tilanteissa käydä tiivistä vuoropuhelua.

Virastojen perustehtävät on turvattava virastojen yhdistämisen siirtymäaikana koko maassa

Esityksen mukaan ”hallinnon rakenteen, toimivuuden ja sisäisen tehokkuuden näkökulmista tavoitteena on, että virasto aloittaa toimintansa viimeistään vuoden 2026 alusta ja muutosvaihe ei vaaranna käynnissä olevia prosesseja”. Hyvinvointialue esittää huolen siitä, että yhdistämiseen liittyvät merkittävät muutokset virastojen toimintatavoissa voivat vaikeuttaa virastojen tehtävien suorittamista, ja esimerkiksi käsittelyajat saattavat kasvaa.

Esimerkiksi palveluntuottajarekisteri Soterin hakemusruuhka on painottunut Etelä-Suomen alueelle. Samaten sosiaali- ja terveydenhuollon kanteluiden käsittely on apulaisoikeuskanslerin sijaisen ratkaisun (OKV/1461/10/2023) perusteella Etelä-Suomen aluehallintovirastossa ollut jo pitkään ruuhkautunut. Syyksi on esitetty muun muassa riittämätön henkilöstöresurssi.

Hyvinvointialue edellyttää, että virastojen yhdistämisessä huolehditaan riittävästä resursoinnista ja varmistetaan, että siirtymäaikana kyky perustoimintojen

suorittamiseen ei kohtuuttomasti heikkene.

Alueellisen varautumisen yhteistyön tulee olla selkeää ja johdonmukaista

Hyvinvointialue pitää tärkeänä, että alueellisen varautumisen yhteistyö on selkeää ja johdonmukaista. Esityksestä esiin nostetut kohdat aiheuttavat epäselvyyttä ja vaikeuttavat lain tulkintaa sekä soveltamista käytännössä. Hyvinvointialue katsoo, että esityksen epäselvyyksiä täsmentämällä varmistetaan varautumisen yhteensovittaminen tehokkaammin ja järjestelmällisemmin.

Esityksessä todetaan, että alueellisen varautumisen yhteistyötehtävässä "ei olisi kyse johtamisesta, vaan yhdessä tekemisestä". Samalla kuitenkin esitetään, että sisäministeriön ohjaus vahvistaisi varautumisen yhteensovittamista. Vaikka yhteistyötehtävässä korostuu yhdessä tekeminen, on tärkeää tunnistaa, että

sisäministeriön ohjauksella on keskeinen rooli varautumistoimien yhteensovittamisen tehostamisessa ja johdonmukaisuuden varmistamisessa. Sisäministeriön ohjaukseen liittyy väistämättä johtamis- ja ohjausrooli, mikä tulisi esityksessä tunnistaa selkeämmin, jotta varautumistoimien yhteensovittaminen olisi mahdollisimman tehokasta ja johdonmukaista.

Esityksessä todetaan myös, että tehtävien siirrossa "ei muuteta toimialakohtaista varautumista tai sen yhteensovittamista". Kuitenkin siinä esitetään, että

lainsäädännön täsmentäminen vahvistaisi varautumisvastuiden yhteensovittamista. Mikäli tehtävien siirto ei muuta toimialakohtaista varautumista tai sen

yhteensovittamista, jää epäselväksi, miten esitetyt lainsäädännön täsmennykset vahvistavat varautumisvastuiden yhteensovittamista.

Esityksessä tulisi eritellä selkeämmin tehtävien siirron ja lainsäädännön täsmentämisen välinen suhde sekä niiden vaikutukset varautumisvastuiden yhteensovittamiseen.

Hyvinvointialue katsoo, että aluehallintouudistusta koskevalla lainsäädännöllä voidaan edistää kokonaisturvallisuuden toimintamallia, parantaa viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen valmiussuunnittelua sekä vähentää päällekkäisyyksiä, mikä puolestaan vahvistaa yhteiskunnan kykyä reagoida nopeasti ja tehokkaasti kriisitilanteissa sekä edistää yhteiskunnan kokonaisresilienssiä.

Etelä-Suomen yhteistyöalue on erittäin laaja kokonaisuus

Esityksessä todetaan, että viraston tehtävänä on varautumisen alueellisen yhteistyön järjestäminen varautumisen yhteistyöalueilla. Varautumisen yhteistyöalueella tarkoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 35 §:ssä tarkoitettujen yhteistyöalueiden kanssa maantieteellisesti yhtenäisiä alueita.

Hyvinvointialue kiinnittää huomiota siihen, että eteläinen yhteistyöalue on maantieteellisesti ja väestöpohjan kannalta erittäin laaja alue, jolla on ennestään vain vähäisesti toimivia yhteistyörakenteita.

Jokinen Arttu

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue - Hyvinvointialuejohtaja Sanna Svahn